

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om genomförande av Europeiska unionens förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen och om ändring av 2 § i lagen om Tullens organisation

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om genomförande av Europeiska unionens förordning om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen och om ändring av 2 § i lagen om Tullens organisation (RP 52/2023 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Eleonoora Eilittä, arbets- och näringsministeriet
- miljöråd Outi Honkatukia, miljöministeriet
- tullöverinspektör Asko Sinervo, Tullen
- ledande expert Kati Ruohomäki, Finlands näringsliv rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finsk Energiindustri rf
- Kemiindustrin KI rf
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Speditions- och Logistikförbund rf
- Finlands naturskyddsförbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med propositionen är att utfärda nödvändiga nationella bestämmelser som kompletterar EU:s förordning om en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen och att genomföra rapporteringsskyldigheten under den första fasen enligt förordningen. Miljöutskottet har ingenting att anmärka mot propositionen, som är av teknisk natur. Utskottet vill dock fästa ekonomiutskottets uppmärksamhet vid vissa synpunkter.

Utlåtande MiUU 15/2023 rd

Mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen är ett nytt instrument inom EU:s klimatpolitik och ska i första hand uppmuntra till utsläppsminskningar. Mekanismen fastställer samma avgift för vissa produkter som importeras från länder utanför EU som utsläppshandeln ställer på produktion inom EU. Genom mekanismen förebyggs på så sätt inom vissa sektorer koldioxidläckage, vars risk ökar när EU riktar klimatåtgärder mot sektorer som är utsatta för internationell konkurrens. Mekanismen kommer gradvis att ersätta den nuvarande gratistilldelningen av utsläppsrätter för produktion inom EU av de produkter för vilka en avgift kommer att tas ut vid införsel från tredjeländer till EU-området. I den första fasen införs en skyldighet att rapportera om utsläppsinnehållet i en produkt både i fråga om direkta och indirekta utsläpp. En ny mekanism behövs eftersom det totala antalet utsläppsrätter och det totala antalet utsläppsrätter som tilldelas gratis i fortsättningen kommer att sjunka betydligt när målet för minskning av utsläpp skärps. Det finns en risk för att gratis tilldelning inte längre ger ett tillräckligt skydd mot risken för koldioxidläckage. Utskottet ansåg också i sitt utlåtande om en U-skrivelse om CBAM-förslaget att gränsjusteringsmekanismen för koldioxid är viktig och kan effektivisera förebyggandet av koldioxidläckage och främja en allmännare koldioxidprissättning samt stärka klimatåtgärderna i tredjeländer ¹.

Utskottet betonar att mekanismen utöver bekämpningen av risken för koldioxidläckage uppmuntar utländska tillverkare och importörer inom EU att minska sina utsläpp. Kommissionen räknar med att mekanismen kommer att minska utsläppen med 13,8 procent i EU inom de sektorer som omfattas av mekanismen jämfört med befintliga åtgärder och med 0,4 procent i resten av världen för de sektorer som omfattas av mekanismen. Det skydd mot koldioxidläckage som mekanismen erbjuder beror i hög grad på hur stor andel av EU:s eller Finlands produktion som riktas till EU:s inre marknad och hur väl de rapporterade utsläppen motsvarar de faktiska utsläppen från produktionen.

Enligt utredning till utskottet bedöms det att mekanismen i den föreslagna omfattningen effektivare förebygger koldioxidläckage än gratis tilldelning av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandel. Mekanismen stärker därför också uppnåendet av EU:s klimatmål. Hur väl mekanismen kommer att fungera beror dock i stor utsträckning på hur den genomförs i praktiken. Utskottet betonar behovet av att regelbundet utvärdera hur mekanismen fungerar, varvid kommissionen utifrån utvärderingarna kan lägga fram förslag som förbättrar systemets funktion. Mekanismen bör dock kompletteras, eftersom risken för koldioxidläckage ökar i fråga om produkter som exporteras till länder utanför EU när gratistilldelningen upphör.

Utskottet noterar att tidsplanen för genomförandet av mekanismen är mycket snabb. Eftersom rapporteringsskyldigheten började redan den 1 oktober 2023 har företagen i praktiken begränsade möjligheter att inhämta de uppgifter som rapporteringen förutsätter. I den genomförandeförordning som är tillämplig under övergångsperioden föreskrivs påföljder bland annat för rapporteringsbrister. Utskottet anser det viktigt att Tullen har tillräckliga resurser att under den strama tidsplanen informera om mekanismen och vägleda aktörerna i syfte att skapa praxis och undvika onödiga påföljder. Det saknas fortfarande också riktlinjer från kommissionen. Vid tillämpningen av den nya mekanismen kommer det sannolikt att uppstå situationer som det inte alltid finns klara

¹ MiUU 30/2021 rd — U 57/2021 rd

Utlåtande MiUU 15/2023 rd

lösningar på, så det är viktigt med en aktiv problemlösning och ett aktivt samarbete för att skapa smidiga förfaranden.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 8.11.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
vice ordförande Eveliina Heinäluoma sd
medlem Marko Asell sd
medlem Noora Fagerström saml
medlem Petri Huru saf
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Tere Sammallahti saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.